

Ljubljana knjižnica

J. U. B. L. J. A. A.

AMSTERDAM

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Gradišče št. 2.

DELAVEC

GLASILO ZDRUŽENE DELAVSKE STROKOVNE ZVEZE JUGOSLAVIJE.

Izhaja 10. in 25. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članke izvod po 1.— Din.

Oglaš po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampljiko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštnine proste.

Nove naloge strokovnega gibanja.

Glasiło švicarskih strokovnih organizacij »Gewerkschaftliche Rundschau« prinaša v svoji novoletni številki pod gornjim naslovom članek, ki bo zanimiv in poučen tudi za vse slovenske sodruge:

Sidney in Beatrice Webb pravita v svoji slavni knjigi o zgodovini angleškega strokovnega gibanja, da je strokovna organizacija »trajna zveza mezdnih delavcev za ohranitev ali izboljšanje svojih delovnih pogojev«. To lahko velja za delavnost strokovnih organizacij do časa takoj po koncu vojne. Tudi za večino današnjega strokovnega dela še vedno velja. Ne ujema pa se več s cilji, ki si jih stavlja moderno strokovno gibanje.

Razvoj gospodarstva in družbe v dobi visoko razvitega kapitalizma je prisilil strokovne organizacije, da so razširile krog svojih nalog. Že pred vojno je prodrlo spoznanje, da se ohranitev ali izboljšanje delovnih pogojev ne da vedno doseči direktnim putem, t. j. z mezdinim bojem. Že tedaj je bilo jasno, da je treba poleg strokovnega boja v obratih ubrati tudi druga pota. Predvsem se je ubrala

politična pot

za zagotovljenje po strokovnih organizacijah izvojevanih pridobitev in za razširjenje zaščite dela tudi na delavske plasti, ki ne morejo mnogo doseči z zgolj strokovnimi bojnimi sredstvi (mladoletni delavci, ženske). Nadalje so se delavci postavili tudi za zaščito interesov konzumentov (kupovalcev) z ustanavljanjem

konzumnih zadrug.

Razen tega je bilo že pred vojno v strokovnem gibanju večine dežel razširjeno naziranje, da cilj strokovnih organizacij niso samo višje plače in krajši delovni čas, temveč da se mora sploh

preobrniti delovno razmerje,

kar pa je edino mogoče z izpremembo temeljev današnjega gospodarstva. Vsekakor je ta cilj ostal do leta 1919 le teorija; šele tega leta je radi revolucijskega vala v poedinih državah začel pridobivati praktičen pomen. Toda moč delavstva še niso zadoščale in doba visoke konjunktore (procvita) je bila mnogo prekratka za izpremembo gospodarske organizacije. In mnogo že pridobljenega je nato sledeča reakcija uničila.

Kljub temu smemo reči, da je z zadnjim desetletjem nastopila gotova nova orientacija... Ravno to, da se najugodnejši čas radi nezadostne priprave ni dovolj izkoristil, je za nas opomin in vzpodbuda, da se bolje pripravimo na

prvo bližnje ofenzivo

delavskega gibanja. Drug močan vzvod je v pravicah, ki jih je postalo deležno delavstvo v nekaterih deželah z ustanovitvijo obratnih in gospodarskih svetov in ki imajo za delavce vrednost le tedaj, če so jim na razpolago tudi

potrebne duševne moči.

To, kar smo doslej povedali, velja v splošnem za evropsko strokovno gibanje. Nas v Švici (in še bolj nas v Jugoslaviji, op. ur.) so v vsem tem zadeli le valovi iz inozemstva. Toda tudi že to je zadoščalo, da se je vzbudil pri nas interes za novo strokovno orientacijo... Vsekakor se že sedaj kažejo obrisi, v kateri smeri se giblje ta

nova orientacija... V velikih potezah lahko narišemo, s katerimi nalogami se imajo pečati strokovne organizacije že danes, še bolj pa v bodočnosti.

Strokovne organizacije morajo — v splošnem povedano — posvetiti

večjo pažnjo gospodarstvu

in sicer privatnemu, narodnemu kot svetovnemu gospodarstvu. Kajti za nami so časi, ko je moglo obstojati eno podjetje popolnoma zase in ko so se delavci lahko ozirali le na razmere tega podjetja, če so pričeli kako gibanje. Danes pa je

vsako podjetje odvisno od drugih

v gotovi meri, in sicer tudi tako podjetje, ki ni vezano s kartelom in interesno sfero. In med podjetniki se tvorijo vedno bolj

gotove interesne skupine,

ko doraščajo polagoma v trajne zveze in organizacije.

Koncentracija sil

je geslo kapitalističnega gospodarstva. In ta koncentracija napreduje v zadnjem času z neverjetno hitrim tempom.

Vsako podjetje naravno zavisi zelo od razmer na trgu surovin in prodaje, od konjunktore doma kot v inozemstvu itd. Ta odvisnost je obstojala sicer že prej, vendar se veča z vedno tesnejšim vezanjem svetovnega gospodarstva. Ali je še treba povdarjati, da je ta razvoj največjega pomena za delavstvo in da se morajo strokovne organizacije prilagoditi temu razvoju, ako hočejo izpolniti svoj namen?

Iz tega samo po sebi izvira naloga po večjem

izobraževanju in šolanju

delavstva. Predvsem se morajo strokovni funkcionarji in zaupniki šolati tako, da bodo razumeli odnose in razvoj gospodarstva in da bodo mogli to znanje uporabiti tudi v

strokovni taktiki.

Toda nove naloge so še mnogo dalekosežnejše. Boj strokovnih zvez se je doslej v glavnem omejeval na delovne pogoje (mezde, delovni čas, dopust itd.). Že premnogokrat se je izkazalo, da postanejo take pridobitve deloma iluzorne z druginjo, izpremembami v produkciji, z gospodarskimi krizami itd. To se dogaja tem češče, čim bolj koncentrirajo kapitalisti svojo moč, da take dogodke izkoristijo za svoj interes... Gospodarski razvoj bo prej ali slej prišel do tega, v kolikor že ni prišel, da bo postala tudi

produkcija — bojno polje

med delom in kapitalom. Kajti moč privatnega kapitala sloni na njegovem neomejenem gospodarstvu nad gospodarstvom. Delavnost strokovnih zvez se bo torej morala razširiti od boja za delovne razmere in za socialno-politične zahteve na boj za vplivanje in vodstvo v gospodarstvu. Ne bo šlo več le za razdelitev gospodarskih dohodkov, temveč eden bodočih glavnih problemov bo

organizacija gospodarstva.

Lahko se ugovarja, da so take zahteve vsaj za Švico (ali za nas, op. ur.) danes še preuranjene. Recimo, da ta ugovor drži... Toda danes pa gre že za to, da se zavedamo, da je danes bolj kot kdaj prej

gorišče družabnega razvoja v gospodarstvu.

S tem pa zadobe strokovne organizacije kot gospodarske bojeve organizacije delavstva večji pomen, njihove naloge postanejo važnejše, obenem pa tudi težje. To spoznanje manjka danes delavskim masam, ki rajši iščejo odrešenja tam, kjer se jim zdi, da so jim najbližji dnevi uspehi. Zato je tem bolj dolžnost strokovnih voditeljev in zaupnikov, da razširijo

znanje gospodarskih pojavov

in njihovih vplivov na delavsko gi-

banje, in da to znanje poglobe z intenzivnim izobraževalnim delom.

Skupini »Enotnost«, ki tako rada napada in nagaja strokovnim zvezam, nasvetujemo, naj svoje pristaje raje o teh stvareh pouči, mesto da jih zastruplja z blatenjem raznih oseb po receptu stare liberalne farške gonje.

Komur je za delavstvo in strokovno gibanje, naj tu zasadi svojo lopato.

Mednarodni kapitalistični karteli.

Že pred vojno ni bilo majhno število mednarodnih kartelov — leta 1913 jih je bilo že okrog sto. Vsekakor niso bili zelo obsežni in razen tega so obsegali manj važne industrije. Velike industrije so si pa stale v najhujšem medsebojnem konkurenčnem boju. Svetovna vojna je bila v gospodarskem pomenu poskus, da se konča ta boj z nasilnim porazom ene gospodarske skupine. Mesto tega je pa svetovna vojna le otežkočila in zapletla ta konkurenčni boj. In naravno se je pričel po vojni znova proces mednarodnega karteliranja, to pot pa z mnogo hitrejšim in intenzivnejšim tempom.

V železni industriji je nastal najprej nemško-francosko-belgijsko-holandski žični kartel, ki določa višino produkcije in izvozne cene. Skoro istočasno je nastal kartel industrije tračnic. Ta kartel se razteza na Nemčijo, Francijo, Belgijo, Luksemburško, Anglijo in S. Ameriko. Kartel cevi (za plinske in vodovodne napeljave obsega poleg omenjenih držav še Anglijo, Češko in Poljsko. H kartelu emailiranih izdelkov spada poleg prej omenjenih držav tudi Madjarska. Poleg tega imamo v železni industriji še kartel betonskega železa, traverz in žičnih ograj. Bakreni kartel obsega pod vodstvom ameriških kapitalistov Ameriko, Francijo, Belgijo in Nemčijo. Anglija je izstopila iz tega kartela, ki daje preveč prednosti Ameriki. Dočim hoče bakreni kartel regulirati cene na svetovnem trgu, hoče aluminijev kartel razdeliti evropski trg in urediti izvoz v Ameriko, ki producira manj aluminija, kakor ga rabi. Ta kartel združuje vsa evropska podjetja, razen norveških, ki jih posedujejo ameriški kapitalisti.

V kratkem času bo nastal mednarodni kartel cinka.

Še bolj je napredoval proces kartelizacije v petrolejski industriji. V kemični industriji že obstoja kartel za smrdljive in eksplozivne snovi.

K najstarejšim mednarodnim kartelom spada steklarski kartel in posebej kartel steklenic, ki obsega danes Nemčijo, Avstrijo, Holandsko, Češko, Madjarsko, Anglijo in Skandinavijo; zrcalnemu kartelu pripadajo iste države. Internacionalni sindikat električnih žarnic obsega tudi Ameriko, Japonsko in Italijo. Sindikat lima obsega 15 evropskih držav. Avstrijski, švicarski in nemški kapitalisti so nedavno ustanovili cementni kartel.

Čeprav je še več mednarodnih kartelov, bodo že doslej naštetih karteli pokazali dovolj jasno vsakemu, kako močno napreduje mednarodna zveza kapitala.

Karteli niso edina oblika, ki izraža mednarodno sodelovanje kapitala. Poleg kartelov je mnogo internacionalnih trustov in koncernov: tako švedsko-ameriški trust vžigalic, ki poseduje 150 velikih tovarn v 28 državah.

Zakaj sklepajo kapitalisti mednarodne zveze? Ker se je izkazalo za nemogoče, da bi se število konkurentov skrčilo z vojaško zmago, poskuša kapitalizem odpraviti konkurenco med kapitalisti sploh in povečati svoj dobiček na račun delovnih množic.

Kajti mednarodno karteliranje kapitala lahko poveča izkoriščanje delavstva in konzumentov. Delavski razred ne more preprečiti mednarodne kartelizacije kapitala, ki je naraven družabni razvoj. Temveč delavski razred mora še bolj strniti svoje strokovne in politične organizacije in jih utrditi z najtesnejšo mednarodno zvezo.

Starostno zavarovanje rudarjev pred polomom.

Ko je meščansko »Jutro« z dne 27. dec. 1924 naznanilo slovenskim rudarjem novoletno darilo g. min. dr. Greg. žerjava v obliki novega »Pravilnika«, ter obenem napovedalo visoke dajatve istega, a previdno zamolčalo, od kod prihod za to potrebnih dohodkov, je marsikateri naivnež v svoji nerazsodnosti blagoslavljajal to delo g. ministra.

Ali oni del poštene delavske javnosti, katera realno misli in ki hoče imeti socialno zavarovanje delavstva na zdravih gospodarskih temeljih, je takoj uvidel, da je ta »Pravilnik« samo farsa, s katero so hoteli demokrati pridobiti zase največ glasov pri takratnih skupščinskih volitvah. Iz tega razloga je naravno, da je razredno zavedno delavstvo po svojih zastopnikih javno ožigosalo ta »Pravilnik«, v kolikor je bil za delavstvo nesprejemljiv. Osebito se je pokazalo, da je nje-

gova finančna stran brez vsake matematične podlage. Že dve leti je tega, odkar bije delavstvo boj za izboljšanje istega. Nešteto konferenc, anket in protestnih shodov se je med tem časom že vršilo. Ali nikdo od merodajnih krogov se ne zineni za končno javno rešenje tega, za rudarsko in plavžarsko delavstvo tako važnega vprašanja.

V naslednjem hočemo delavski javnosti podati točne podatke iz gospodarskega stanja glavne pokojninske blagajne bratovskih skladnic v Ljubljani. Da si bo delavstvo v stanju, napraviti jasnejšo sliko o položaju, navajamo statistiko za leto 1925 v primeru z mesecem septembrom v letu 1926.

Premoženje pokojninskih blagajn je znašalo koncem leta 1925 10.526.553 Din. V to vsoto je pa tudi všteto avstrijsko vojno posojilo v znesku 965.486 Din in razni

predvojni papirji za 1.429.486 Din. Ti dve vsoti še danes spadati pod pasivo, dokler jih država ne povrne. Če pa tega ne bo storila, se pa bodo morale enostavno odpisati. Tako znaša torej čisto premoženje faktično samo 8.132.022 Din.

Pri pokojninskih blagajnah je bilo koncem leta 1925 zavarovanih 16.737 članov, 7834 žen in 15.213 otrok, torej skupno 22.597 opravičenih svojcev.

Pokojnino je prejelo po starih pravilih 1429 bivših članov, 1379 udov in 897 sirot. Po novem »Pravilniku« je prejelo pokojnino 213 bivših članov, 60 vdov in 100 sirot. Skupno 4078 oseb. Upokojenci, vdove in sirote so prejeli po starih pravilih skupno 163.909 Din pokojnine. A po novem »Pravilniku« pa 1 milijon 16.701 Din.

V septembru mesecu leta 1926 je pa bilo po poročilu glavne bratovske skladnice zavarovanih samo 13.208 članov s približno 20.000 svojci. Ako sedaj vzamemo, da plača vsak član povprečno za pokojninsko zavarovanje letno 234 Din in isto toliko podjetnik, bodo znašali prispevki za leto 1926 6.128.512 Din. V letu 1925 so znašali prispevki od 16.737 zavarovancev in podjetnikov 7.747.559 Din, torej znači to primanjkljaj na prispevkih v letu 1926 napram letu 1925 1.619.047 Din. Pokojnina upokojencem, vdovam in sirotam po starih pravilih in novem »Pravilniku« je znašala v letu 1925 1.180.610 Din, a v letu 1926 pa z 684 novoupokojenci in 1379 staroupokojenci ter z zgoraj navedenim številom vdov in sirot 3.225.375 Din. Če sedaj k temu prištejemo še vsoto na izpadlih prispevkih v tem letu, bo znašal primanjkljaj skupno 3.663.812 Din.

Pa vzemimo, da bo v bodoče vsota prispevkov ostala enaka višini v letu 1926 (kar ni verjetno), a število novoupokojencev pa bo napram številu staroupokojencev rastle v primeru z leta 1926, bo v treh letih premoženje pokojninske blagajne popolnoma izčrpano. Pri vseh teh računih pa še niso v poštev vzeti upravni stroški in drugi izdatki, ki znašajo letno 610.769 Din.

Tako izgleda sedaj bilanca pokojninske blagajne. Tukaj je čisto jasno razvidno, da je to stanje nevezdržno. Staroupokojenci s temi par dinarji, ki jih danes dobe, ne morejo živeti, novoupokojenci pa so v vedni nevarnosti, da izgube to, kar že prejema. A glavno, kar je pri celi zadevi, je to, da se za aktivne člane tega zavarovanja ne zbira nobeno kapitalno kritje za izplačilo njih bodoče pokojnine.

30-letnica podružnice pekov v Mariboru.

26./10. 1896—26./10. 1926.

Piše A. Č.

(Konec.)

Od daleč so jih Mariborčani pozdravljali ter jim klicali, da stojijo v borbi. In to je zadostovalo. Dunajčani so takoj znali, zakaj se gre. Šli so mirno s policijo in agentom k Scherbaumu, od tam so jih peljali v gostilno »K. črnem orlu«, kjer je bila že večerja in prenočišče pripravljeno. Policija jih je zastražila in noben mariborski pomočnik ni smel blizu. Ali vse to ni pomagalo nič, ker zjutraj na vse zgodaj so bili Mariborčani že pri »Orlu« in ker je policija zginila, so dobili stike z Dunajčani, ki so se solidarno priključili Mariborčanom. V nedeljo, 26. maja 1898 je izruhnila stavka in Dunajčani, 12 po številu, ki so bili od agenta prevarani, so zahtevali svoje delavske knjige nazaj, kar pa Scherbaum ni hotel storiti, ter jih je v pondeljek dal aretirati, zapreti in čez par dni »per Schub« na Dunaj poslati. Kljub temu, da so oblasti šle pekovskim mojstrom na roko, so doživeli fiasko, ker je to, da je največja pekarna, kakor je takrat bila Scherbaumova, bila naenkrat brez pomočnikov, odločilo, da je stavka končala, če ravno ne s polnim uspehom, pač pa

Na podlagi navedenega je neobhodno potrebno, da se od strani delavstva po njegovih zastopnikih zahteva takojšnje ureditev tega vprašanja, ki pa ne bo moglo biti pravilno rešeno, če pri tem država ne pri-skoči na pomoč z večjim brez-

obrestnim posojilom za daljšo dobo let, z obrestmi katerega bo krila pokojninska blagajna svoj letni primanjkljaj toliko časa, dokler se to zavarovanje na ta ali oni način ne spravi v ravnovesje in v sklad z delavskimi interesi.

Ob sedemdesetletnici obrtnega šolstva v Ljubljani.

(Konec.)

7. Strokovna nadaljevalna šola za vajence grafičnih obrtov (grafična šola) v Ljubljani. Na šoli poučuje 7 učiteljev, od teh 3 strokovnjaki-tiskarji, eden spec. za risanje in trije pedagogi. Šolski predmeti: Matematika, obrtno spise in knjigovodstvo, slovenščina in srbohrvaščina, risanje, teorija stavka, tiska in litografija. Pouk je ob torkih od 6.—9. ure zvečer in ob petkih od 2.—6. ure popoldne. Ima dva oddelka, eden II. letnik 13 vajencev in III. letnik 23 vajencev. Prvi letnik ne obstoji za letošnje šolsko leto, ker v grafični stroki po kolektivni pogodbi ne smejo novih vajencev sprejemati vsled prevelike brezposelnosti v tiskarski obrti. Po strokah je: stavcev 11, strojnikov 9, litografov (predtiskar-karjev in tiskarjev) 11, kemigrafov 4 in bakrotiskov 1; skupaj 36 vajencev.

8. Tehnična nižja strokovna šola za čevljarje, krojače in mizarje na Rakovniku v Ljubljani. Na šoli poučuje 5 učiteljev na štirih oddelkih po eden pripravljalni razred 28 vajencev, v I. razredu 30, v II. razredu 14 in v III. razredu 7 vajencev. V pripravljalnem razredu je krojačev 6,

čevljarjev 8 in mizarjev 14, v I. razredu krojačev 7, čevljarjev 7 in mizarjev 16, v II. razredu krojačev 3, čevljarjev 5 in mizarjev 6, v III. razredu krojačev 1 in mizarjev 6; skupaj 79 učencev. Ta šola je ustanovljena leta 1919 s 15 učenci, leta 1920 s 38 učenci.

Prve štiri šole so se preselile iz realke na ljudske šole že leta 1919-20 in je obiskovalo takrat na Vrtači (živilska stroka) 56 vajencev, na Grabnu 178 vajencev, na Ledini 163 vajencev, na bivši nemški šoli na Vrtači, katera je sedaj na Prulah, 115 vajencev. Pete šole za vajenke oblačilne stroke sploh ni bilo, katera je sedaj pri sv. Jakobu. Z otvoritvijo teh šol leta 1909-10 je večerni pouk med tednom odpadel po zaslugi pokojnega ravnatelja g. Ivana Šubica, ter se vpeljal dnevni pouk ob četrtkih dopoldan. Nadaljni dve šoli, Gostilničarska in Grafična šola so se še le pred tremi leti ustanovile.

V prihodnji številki bomo orisali stališče naših strokovnih organizacij napram obrtnemu šolstvu v sedanjem času.

S. K.:

Še nekaj o zavarovanju.

Na moj članek v zadnji številki »Delavca« je uredništvo pripomnilo, da je to družinsko zavarovanje, kakor sem ga v svojem članku opisal, predrago za delavca in da je zavarovanje, ki ni v okviru delavskih organizacij, delavskemu razrednemu boju škodljivo. Ker je nujno potrebno, da se stvar razjasni in ker si v tem stojita dve popolnoma nasprotni mnenji nasproti, kajti jaz trdim, da to zavarovanje ni predrago in da je delavcu koristno, si dovoljujem povedati še tole:

Namen zavarovanja je v splošnem ta, da si človek zasigura življenje tudi potem, ko bi ga doletela kaka nesreča; da postavi svoji družini možnost obstanka tudi še potem, ko umre; da zagotovi svojim otrokom bodočnost; da ne zaide v slučaju delanezmožnosti v obup itd. To si ustvari s tem, da v letnih ali

manjših obrokih plačuje posamezne vsote, premije, ki jih zavarovalnica zbira, obrestuje in čuva in iz katerih potem izplačuje zavarovalnine. Premije se določajo po takozvanih mortalitetnih tabelah (tablice umrljivosti) in sicer tako, da se potom verjetnostnega računa natančno določi, koliko odstotkov ljudi ene in iste starosti umre v gotovi dobi. Vzemimo mi mortalitetno tabelo za avstrijsko prebivalstvo moškega spola, ki jo je sestavila statistična centralna komisija na Dunaju in ki velja za kraške dežele. Ta tablica izkazuje, da umre od 1000 ljudi, ki so bili začetkom istega leta 20 let stari, 6.65 v enem letu; umrljivost pa se veča tako, da pride s 50. letom že 18.01 ljudi v enem letu. Če sedaj pomislimo, da pri družinskem zavarovanju, ki ga vpeljava Splošna zavarovalna zadruga, plačujejo enake premije

ustrašili vseh teh šikan in organizacija je šla naprej svojo razvojno pot, če ravno se je vsaki čas odbornike metalo na cesto.

Leta 1898 se je ustanovila mariborska delavska pekarna kot produktivna zadruga iz sodrugov, ki so postali žrtev stavke. Že eno leto prej se je hotela osnovati ta zadruga in to akcijo je takrat vodil sodr. Muhitsch, sedanji župan mesta Gradec (Graz), ali pekovski mojstri so to preprečili s tem, da so hišnega gospodarja, ki je bil voljan oddati sodrugom pekarno v najem, preplačali in ga nahujskali in oplašili z intrigami, češ, da so sami »anarhisti« in da bo imel z oblastjo opraviti. In to je zaleglo, da je posestnik odpovedal lokale. Ali eno leto pozneje se je kljub vsem intrigam mojstrov ustanovila ta zasnovana zadruga, ki je morala marsikatero težko preizkušnje prenesti in se je zelo lepo razvila in je danes največji in moderni obrat pekovske stroke v Mariboru.

Leta 1902 se je vršil kongres vseh pokrajinskih central pekovske stroke v stari Avstriji, na katerem so se združile vse te centrale v eno veliko zajednico »Verband der Bäckerarbeiter Oesterreichs« s sedežem na Dunaju. Še le po tej združitvi se je začelo zelo živahno gibanje med pekovskimi pomočniki v celi državi, ker so se čutili vezani z močjo solidarnosti. V letu 1903 ni

Glavni dobitnik 1.000.000 Din

gospodinja težko zadene. Bolj zanesljiva pot do zdravja in sreče je previdnost in razumnost v gospodinjstvu. Ali poznate Žiko? Ali veste kaj pomeni Žika za Vaše zdravje, za zdravje Vaših otrok? ----- Pa o tem drugič.

vsi od 20.—50. leta in brez vsake zdravniške preiskave, ter da bi dobi vsak, če doživi dobo 20. let, izplačanih 4500 Din več, kakor jih je vložil ter da nosi zavarovalnica ves riziko, moramo reči, da je to zavarovanje računsko poceni, zelo poceni. Kajti vsakomur, ki je zavarovan, se zneski obrestujejo, obenem pa mu je zjamčeno, da dobe njegovi potomci v slučaju njegove smrti izplačano zavarovalnino — pa četudi umre prvi dan zavarovanja. Poleg tega pa je še zavarovan zoper nezgodo in invalidnost. Premije so nizke. Zakaj? Zato, ker je omenjena zadruga izvajala pritisk potom Versicherungsschutzta na zvezo zavarovalnic in ker je delo poenostavljeno in šablonsko. Računsko torej je to zavarovanje zelo poceni. Le ena možnost je še, da bi mogli to zavarovanje imenovati drago. Ta namreč, da bi delavec ne mogel plačevati vsak mesec šestdeset dinarjev. Temu je pa lahko odpomoči. On naj plačuje vsak dan samo 1 Dinar, pa bo dobil v 20. letih 9000 Din in bo obenem zavarovan. Nikdo pa ne bo mogel trditi, da je zavarovanje predrago, kajti en dinar na dan si vsak lahko pritrga in vendar mu da po dvajsetih letih tak kapital! V slučaju valutnih izprememb pa je možno znižati zavarovalnino in premije seveda.

Poglejmo še, če je to zavarovanje delavcu škodljivo? Vsak človek, posebno pa oni, ki res dela, ima pravico, da ima nekaj od svojega dela, da ima nekaj od tega, da je dolgo vrsto let prodajal svojo telesno moč, da se je celo življenje mučil. Vsak ima pravico vsaj na eno misel: toliko in toliko bom imel v gotovi dobi koristi od svojega truda in trpljenja. Če drugega ne, vsaj pošten pogreb naj bi imel vsak in vdove in sirote po smrti rednika možnost ugodnega življenja vsaj nekaj časa. Pa tudi drugače! Koliko je delavskih otrok, nadarjenih in zmožnih, pa ne morejo vporabiti svojih darov. Zakaj? Zato, ker oče nima sredstev, da bi jim dal možnosti, da se razvijejo njihovi talenti. Koliko je bednih, ki žive ob

bilo v Mariboru pekovskega pomočnika, ki bi ne bil član svoje strokovne organizacije in mojstri so se temu razmahu in vzbujenju pomočnikov hočeš ali nočeš morali prilagoditi in tudi preganjanja so prenehala. Borba za tedenski počitni dan je šla svojo pot in ni bilo več pekarn, v kateri bi ne bil upeljan. Tako so si pekovski pomočniki potom svoje dobro zgrajene organizacije in solidarnosti priborili 6dnevni delovnik in noben mojster ni gospodarsko propadel in prišel na kant, kakor so svojedčasno trdili in odločno odbili vsako tozadevno zahtevo. Pekovski pomočnik se je sedaj vsaj tedensko enkrat čutil kot človek, ker je vsaj eno noč užival popolni nočni mir. Kako navdušenje je bilo zaradi tega med pomočniki!

V letu 1904 so pomočniki predložili spomenico za povišanje mezd, skrajšanje delovnega časa od 12 na 10 ur dnevno in še mnogo zaved, ki so bile važne za nje. Ali takrat niso pekovski mojstri več tako brutalno nastopali, ker so videli in občutili kompaktno silo pomočnikov. Morali so se pogajati z njimi. In uspehi tega gibanja so bili veliki. Skrajšal se je delovni čas za 2 uri dnevno. V največji pekarni, t. j. Scherbaum, se je pa priboril 8urni delovnik. In ravno v tej pekarni še je še pred nekaj leti garalo 18 do 20 ur dnevno. Mezde so se za 25 odstotkov povišale, tedenski počitni dan je bil po-

